

ความสามารถในการฝ่าอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยา
ในผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอก
Adversity Quotient is Dealing with Risky Situation of Relapsing in Drug Addict
out of patient program in Drug Dependence Treatment Center

คณะผู้วิจัย

มาลีรัตน์	สมณะกิจ
พรรัตน์	รัตนศิริวงศ์
ฉลอง	ประสิทธิ์นุ้ย
รุ่งทิพย์	ธรรมชุตโต

กลุ่มภารกิจบริการวิชาการ
ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา สถาบันธัญญารักษ์
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

2554

ชื่อเรื่องวิจัย

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติด
ของผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอกในศูนย์บำบัดรักษาเสพติด

ปีงบประมาณ

2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติดของผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอกในศูนย์บำบัดรักษาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนอกที่กำลังเข้ารับบริการที่สถานบำบัดรักษาเสพติดสถาบันธัญญารักษ์และศูนย์บำบัดภูมิภาค 5 แห่ง คือ ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลาและปัตตานี จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดของสตอลทซ์ (Stoltz, 1997) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไค-สแควร์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ป่วยมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติดโดยรวม ($M = 148.18, SD = 32.21$) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง คือ ด้านการเข้าสู่ปัญหาอย่างมีสติ ($M = 38.15, SD = 8.44$) ด้านการรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา ($M = 36.99, SD = 7.78$) ด้านความอดทนต่อปัญหา ($M = 36.80, SD = 8.86$) และ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ($M = 36.22, SD = 8.99$) ส่วนรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย อายุ ความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติด และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติด กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติด พบว่า ความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติด มีความสัมพันธ์ เชิงลบกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติดโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนอายุ และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติดไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพติด

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการวางแผน สนับสนุน และเสริมสร้างความสามารถของผู้ป่วยนอกในการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติดซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

มาลีรัตน์ สมณะกิจและคณะ

**Adversity Quotient in Dealing with Risky Situation to Relapse of Drug Addict out of
Patient Program in Drug Dependence Treatment Centre
(2011)**

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study the level of adversity quotient with Risky Situation to relapse of drug addict out of patient program in Drug Dependence Treatment Centre. The samples were 345 drug addict out of patient program in drug Dependence Treatment Centre at Thanyarak Institute and 5 regional which consisted of Mae Hong son, Chiang Mai, Konkan, Songkhla and Pattani. The instrument included 2 parts: 1) a general data form, and 2) the adversity quotient assessment with risk situations to relapse, developed by the researcher based on Stoltz (1997)'s framework. Content validity of the tool was verified by 3 experts and reliability was tested for stability using the test-retest method. The value of the validity is equal to 0.90 and the data was analysed by using a statistics software package by frequency, percentage, mean, variance, Chi-square and Pearson's correlation.

The results showed that overall level of drug addict out of patient program of adversity quotient was at a quite high level ($M = 148.18$, $SD = 32.21$) and each category. These were to control the situation ($M = 36.22$, $SD = 8.99$) to realise the cause and the responsibility of the problem ($M = 36.99$, $SD = 7.78$) to approach the problem with consciousness ($M = 38.15$, $SD = 8.44$) and to persevere to the problem ($M = 36.80$, $SD = 8.86$). In each sub-category the results that were obtained were also quite high. When considering the correlation between the variables of age, frequency of drugs and addictive substances usage and knowledge of drug and addictive substance prevention the results showed significant difference of a correlation between the frequency of drugs and addictive substances and adversity quotient with risky situation to relapse at 0.05. As for age and being able to receive information involving the prevention of drugs and addictive substances usage, there is no relation.

The research results are the essential basic information used for planning, supporting and promoting the ability of the out patients to effectively prevent the usage of drugs and addictive substances in the future.

Maleerat Samanakit & Colleague

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ทัศนอมศรี อินทนนท์ ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ตลอดจนตรวจสอบให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณบรรณวิชัย เพชรสุวรรณ และคุณ มณฑาทิพย์ บุญมณี ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคำถามที่ชัดเจนและครอบคลุมในประเด็นที่ทำการศึกษา

ขอขอบพระคุณกรมการแพทย์ ที่สนับสนุนด้านงบประมาณการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ ผู้ประสานงานวิจัย ผู้ช่วยวิจัย ตลอดจนบุคลากรทุกท่านของสถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์ภูมิภาคทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดแม่ฮ่องสอน ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขอนแก่น ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่แผนกผู้ป่วยนอก ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และเป็นกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยยาเสพติดในการป้องกันการไปเสพยาซ้ำต่อไป

มาลีรัตน์ สมณะกิจและคณะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
Abstract	(3)
สารบัญ	(1)
รายการตาราง	(2)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
คำถามวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด การบำบัดรักษา และการเสพยา.....	5
ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค.....	19
สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอก.....	25
ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอกในสถานการณ์ ความเสี่ยงต่อการเสพยา	26
ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยนอก ในสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยา	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	39
ผลการวิจัย.....	39
การอภิปรายผล.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	73
ก. เครื่องมือในการวิจัย.....	74
ข. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	80
ค. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	81
- เอกสารแนะนำสำหรับอาสาสมัคร	
- ใบอนุญาตให้ตอบแบบสอบถาม	
ประวัติผู้เขียน.....	83

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยยาเสพติด.....	39
2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคใน สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดโดยรวม.....	43
3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคใน สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดด้านการควบคุมสถานการณ์ รายชื่อ.....	44
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคใน สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดด้านการรับรู้ต้นเหตุและ ความรับผิดชอบต่อปัญหารายชื่อ.....	46
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคใน สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดด้านการเข้าสู่ปัญหาอย่างมี สติรายชื่อ.....	48
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคใน สถานการณ์ความเสี่ยงต่อการเสพยาของผู้ป่วยยาเสพติดด้านความอดทนต่อปัญหา รายชื่อ.....	50
7.	
-ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการ ควบคุมสถานการณ์ของผู้ป่วยยาเสพติด.....	52
-ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการ รับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	52
-ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการเข้า ปัญหาอย่างมีสติของผู้ป่วยยาเสพติด.....	53
-ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความ อดทนต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	53

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
8.	
- ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติดกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการควบคุมสถานการณ์ของผู้ป่วยยาเสพติด.....	54
- ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติดกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	54
- ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติดกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการเข้าสู่ปัญหาอย่างมีสติของผู้ป่วยยาเสพติด.....	55
- ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้ยาและสารเสพติดกับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านความอดทนต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	55
9.	
- ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการควบคุมสถานการณ์ของผู้ป่วยยาเสพติด.....	56
- ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	56
- ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการเข้าสู่ปัญหาอย่างมีสติของผู้ป่วยยาเสพติด.....	57
- ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้กับระดับความสามารถในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านความอดทนต่อปัญหาของผู้ป่วยยาเสพติด.....	57